

רסלינג

סדרת מרחבים

המפעל

על ארכיטקטורה ותעשייה בארגמן, יבנה

טלי חתוקה

רסלינג

המפעל

טלי חתוקה

רסלינג

0 5850000483 7
דאגאקוד 585-483

מחיר הספר: 99 ש"ח

עיצוב: נטע שושני דמוי על הכריכה: ???

יוני 2006. סיור במפעל. העיניים משוטטות על המבנה, אומדות את עוצמתו ואת איכויותיו האדריכליות. המבט אחר, המקום שונה. אינני עוד הילדה המבקרת את אביה במפעל בחופשת הקיץ. חדר האוכל ההומה, המכונות הרועשות מהרישות האוזניים, תחושת הגודל וחוסר האוריינטציה - רשמים אלה מתחלפים במבט אחר, אדריכלי, מקצועי, מרוחק. גם המראות אחרים. עדיין תחושת הגודל והעוצמה של מעטפת משוכללת, אך של מעטפת שקרביה ריקים, של חללי ייצור מצולקים בסימנים של מכונות עקורות. שקט מופתי. למרות אותות ההזנחה והפירווק הניכרים בכל, האיכויות האדריכליות והאסתטיות של המפעל עדיין נראות בכל פינה. האור הנכנס דרך הפתחים הצפוניים עושה חסד גם עם הריק.

בכתיבת ספר זה ביקשתי להבין את היחס שלי למפעל, לאופן שבו השפיע על חינוכי. מחשבותיי הראשונות על סגירתו, כמו גם על בחינת הקשר בין קפיטליזם, תעשייה וסביבות עבודה, הבהירו לי שקשר זה נזנח בשיח האדריכלי והתכנוני. זניחה זו הנה מפתיעה במיוחד לאור העובדה שסביבות העבודה המעוצבות על ידי אדריכלים משפיעות על חיי היום-יום של כולנו, שהרי הן המרחב שבו מבליים רבים מאתנו את מרב שעות היום. אמנם הרציונל של סביבת העבודה העכשווית השתנה, ועמו גם שיטת התכנון וארגון מרחב העבודה, אולם אין בכך כדי להמעיט את הקשר ההדוק בין אופיו של תהליך הייצור לסביבת פועלו של העובד אלא רק לחזקו. זו סביבה פיזית המייצגת את ההיגיון הכלכלי-חברתי של המפעל או המיזם, המעוגן בתורו בתוך מערך כלכלי רחב יותר של המדינה והכוחות הגלובליים. ואולי, במחשבה שנייה, זניחה זו אינה מפתיעה כל עיקר, שכן השיח הישראלי הנשלט על ידי השיח הביטחוני והלאומי מטשטש ומדחיק סדר יום חברתי-כלכלי.

הספר עוקב אחר בניית "הבית" לתהליך הייצור ולעובדים במפעל הטקסטיל "ארגמן" ביבנה, בתוך קונטקסט של בניית הבית הלאומי ובזיקה לתהליכים הכלכליים-חברתיים שהביאו לפירווקו - תהליכים שלא הותירו חלל ריק אלא מקום אחר, מדינה אחרת.

ד"ר **טלי חתוקה** היא ראש המעבדה לעיצוב עירוני, אוניברסיטת תל אביב. ספרה "רגעי תיקון" ראה אור ברסלינג (2008); ערכה יחד עם רחל קלוש את אסופת המאמרים "תרבות אדריכלית" (רסלינג, 2005).